

1., zák. čl. LVII. z r. 1908) o ručení toho, kdo převzal smlouvou podnik, za závazky převodcovy, plynoucí ze závodu, ze kterých bylo by lze dovozovati, že předpokladem ručení toho jest přímý právní poměr mezi předchůdcem a nabyvatelem. Ustanovení § 172 osnovy tak, jak shora jest citováno, však zákonem se nestalo. Byloť na návrh, obsažený ve zprávě užšího výboru sociálně-politického, jemuž bylo uloženo, aby vládní návrh, tisk č. 4186, projednal, přijato ve znění nynějším, v němž výrazy, obsažené v osnově, »převzal« a »převzetí«, nahrazeny byly výrazy »nabyl« a »nabytí«. Při výkladu § 171 nutno vycházeti z tohoto doslovu zákona, neboť doslov zákona jest při jeho interpretaci především rozhodný. Podle obvyklého významu a smyslu, jaké výrazy »nabyl« a »nabytí« mají v řeči, jsou pojmy jimi vyjádřené obsahově širší než pojmy »převzal« a »převzetí«, kterými jest naznačen určitý přímý vztah k osobě, od níž převzetí se stalo. Naproti tomu pojem nabytí zahrnuje v sobě nejen převzetí od předchůdce, tedy přímé derivativní způsoby nabývání právním jednáním inter vivos nebo mortis causa, ale také všelijaké jiné způsoby nabývání bez přímého právního poměru nabyvatele k osobě předchůdcově, jakými jsou na př. nabytí věci vydržením, vyvlastněním, při soudní dražbě a pod. V těchto případech nabytí, zejména při dražbě soudní, ustupuje osoba předchůdce do pozadí potud, že jeho vůli nahrazuje vůle soudu, takže se strany exekuta jest to prodej nucený a nástupce jeho jest tu nabyvatelem přesto, že není s ním v žádném přímém právním poměru. Existence přímého právního poměru, přímé nástupnictví, mezi nabyvatelem závodu a jeho předchůdcem není tedy zákonným předpokladem ručební povinnosti nabyvatele za pojistné podle § 171 cit. zák. — Popírá-li stěžovatel nabytí závodu M. B., resp. A. Z. jen z toho důvodu, že nebyl s ním v žádném právním poměru a že proto závod nepřevzal, nelze podle toho, co bylo právě uvedeno, stěžovateli dáti za pravdu, neboť nedostatek přímého právního poměru jest při posouzení otázky, nabyl-li stěžovatel podle § 171 zák. č. 221/1924 závodu, provozovaného pod firmou M. B., po zákonu nerozhodný a nelze proto na něj klásti důraz, jak to činí stížnost. Rovněž tak nerozhodné jest ustanovení exekučního zákona (zák. čl. 60 z r. 1881), jehož se stížnost na oporu svého mínění dovolává, poněvadž ručební povinnost nabyvatele závodu za pojistné jest upravena zvláštním přípisem cit. zák., podle něhož nutno ji jediné posuzovati. Shledal-li žalovaný úřad v tom, že stěžovatel koupil při exekuční dražbě zboží a zařízení uvedeného závodu, který dále provozuje v dosavadní obchodní místnosti, nabytí závodu podle § 171 cit. zák., nelze právem tvrditi, že by úsudek ten nebyl ve shodě se zákonem. Poněvadž však stížnost jiných námitek proti úsudku tomu neformuluje, zejména nepopírá, že by šlo o provozování téhož závodu, jaký provozoval předchůdce stěžovatelův, nebo že by nebyly splněny ostatní zákonné předpoklady ručební povinnosti stěžovatelovy za pojistné podle uvedené normy, byla stížnost zamítnuta jako bezdůvodná.

(Nález nejv. správ. soudu ze dne 29. listopadu 1929, č. 21480/29.)

### Pensijní pojištění.

(Podává min. rada dr. Bronislav Wellek.)

Exekuční řízení na základě pravoplatných výměrů  
zemské úřadovny.

Zemská úřadovna I. Všeobecného pensijního ústavu v Praze zažádala na základě výkažu nedoplatků ze dne 21. ledna 1924, č. čl. 4852, u okresního soudu za povolení mobilární exekuce proti stěžující si firmě k vydobytí pojistných premií podle zákona pensijního za dobu

od 1. ledna 1919 do 31. května 1919 ve výši 16.239 Kč 10 h. Soud exekuci povolil a vykonal zájem movitostí.

Stěžovatelka podala dne 4. března 1924, opírajíc se o § 35, odst. 2. exek. řádu, proti výkazu nedoplatků i proti exekuci námitky, případně stížnost k zemské správě politické v Praze, v níž uvedla, že své zřízence a úředníky pojistila u rakouského náhradního ústavu pro textilní průmysl ve Vídni vzhledem ke smlouvě s náhradním ústavem tímto uzavřené a platila tomuto ústavu příspěvky i po převratu až do dne 31. května 1919. Dále uvedla, že oběžníkem ze dne 19. února 1920 prohlásila zemská úřadovna I. v Praze, že prémie do 1. března 1920 placené u rakouských ústavů budou s ústavy těmi vyúčtovány a nebudou od firem, tedy též od stěžovatelky, požadovány.

Zemská správa politická v Praze zamítla stížnost, pokud směřovala proti výkazu nedoplatků, jako nepřipustnou, poněvadž výkaz nedoplatků není výměrem podle § 75, odst. 3. cis. nař. č. 138/14 ř. z., proti němuž bylo by možno podati námitky, a podotkla, že zemská úřadovna je povinna vydati o svém nároku výměr ve smyslu citovaného ustanovení, opatřený poučením o opravných prostředcích. Pokud se námitky týkaly exekuce, resp. nároku, pro který byla exekuce vedena, a pokud se firma dovolávala ustanovení § 35 ex. ř., zamítnuty námitky také jako nepřipustné, ježto námitky ty nespočívají na skutečnostech nárok zrušujících nebo zastavujících, které nastaly teprve po vzniku titulu exekučního, jenž je základem tohoto řízení (§ 35, odst. 1. ex. ř.).

Ministerstvo sociální péče zrušilo k odvolání stěžující si firmy toto rozhodnutí zemské správy politické, pokud jím byly zamítnuty námitky stěžující si firmy s poukazem na § 75, odst. 3. pens. zákona, jako nepřipustné, ježto směřují proti výkazu nedoplatků, který není výměrem podléhajícím instančnímu přezkoumání, a pokud jím byla vyslovena povinnost zemské úřadovny vydati o svém vymáhaném nároku výměr, opatřený poučením o opravných prostředcích. Rozhodnutí to potvrdilo však potud, pokud v dalším byly zamítnuty námitky firmy z důvodů § 35, odst. 2. ex. řádu. Rozhodnutí ministerské uvádí tyto důvody:

»Námitky firmy jsou — jak plyne z podnětu k jejich podání i jejich výslovného označení («Proti výkazu nedoplatků, jakož i proti exekuci podává firma podle § 35, odst. 2. ex. ř. tyto námitky») — námitkami opozičními podle exekučního řádu, nikoli námitkami podle § 75, odst. 3. pens. zákona. Zavedení exekuce na základě výkazu nedoplatků, potvrzeného doložkou vykonatelnosti zemskou správou politickou má odůvodnění v ustanovení § 35, odst. 6., pensijního zákona, podle něhož povinnost platiti prémie není závislá na předchozím vydání příslušných výměrů nebo rozhodnutí a jejich právní moci. Skutečností rozhodných pro uplatňování opozičních námitek podle § 35, odst. 2. ex. ř. stěžovatelé neprokázali.«

Do tohoto rozhodnutí ministerstva sociální péče podala stěžovatelka stížnost k nejvyššímu správnímu soudu, který nálesem ze dne 11. dubna 1927, č. j. 7545/27, rozhodnutí ministerstva zrušil pro vady řízení v úvaze, že ministerstvo vycházelo z nesprávného názoru, že se nejedná o námitky podle § 75, odst. 3. pens. zákona, a vyslovil, že bude věcí žalovaného úřadu, aby, posuzuje námitky stěžovatelky i jako námitky podané podle § 75 p. z., rozhodl znovu o odvolání.

Posuzuje pak námitky stěžovatelčiny s hlediska § 35, odst. 2. ex. ř., zrušil nejvyšší správní soud rozhodnutí ministerstva proto, že nelze z něho seznati, z jakého právního názoru žalovaný úřad při svém rozhodnutí vycházel, zejména zda vycházel z právního názoru, že rozhodujícím je datum výkazu nedoplatků, či snad datum úředního potvrzení jeho vykonatelnosti, a proto shlédal, že oběžník zemské úřadovny ze dne 19. února 1920 nemůže úspěšně býti namítán, poněvadž

nese datum dřívější, či měl-li snad za to, že oběžník onen neměl toho významu, jaký přikládá mu stížnost.

V důsledku právního názoru nejvyššího správního soudu vydalo pak ministerstvo sociální péče nové rozhodnutí ze dne 27. srpna 1927, č. j. 6120/IV-5-27, kterým rozhodnutí zemské správy politické v Praze potvrdilo z těchto důvodů:

»Námítky firmy směřovaly proti výkazu nedoplatků premií pensijního pojištění zaměstnanců firmy za dobu od 1. ledna 1919 do 28. února 1920, vydanému zemskou úřadovnou I. Všeobecného pensijního ústavu v Praze dne 21. ledna 1924 pod č. úč. 4852/II. Třebaže takovýto výkaz nedoplatků sluší považovati za výměr podle ustanovení odst. 1. § 75, schopný přezkoumání pořadem instancí, byla v daném případě otázka povinnosti firmy k placení dlužných premií za uvedenou dobu řešena již dřívějším výměrem zemské úřadovny I. v Praze, který v době podání námitek proti výkazu nedoplatků byl již v právní moci. Nepadá na váhu, zda je za takový výměr zemské úřadovny, jímž byla povinnost firmy k úhradě dlužných premií vyslovena, pokládati přípis zemské úřadovny ze dne 27. září 1923, č. 4852/II., či teprve přípis ze dne 6. listopadu 1923, č. 4852/II., kdež byla povinnost firmy zcela přesně určena. Oba tyto výměry zemské úřadovny byly v době podání námitek již v právní moci. Skutečnost, že nebylo zemskou úřadovnou připojeno poučení o opravných prostředcích, nebrání tomu, aby tyto dopisy zemské úřadovny byly kvalifikovány jako výměry podle § 75 pens. zákona; nedostatek poučení o opravných prostředcích nestojí totiž v cestě právní moci výměru, nebylo-li proti němu užito zvláštního opravného prostředku vyhrazeného straně zákonem lhůtovým (zákon ze dne 12. května 1896, č. 101 ř. z., § 3, posl. věta). Předmětem námitek firmy proti výkazu nedoplatků nemohla býti již zásadní otázka povinnosti firmy k zaplacení premií za uvedenou dobu, ježto tato otázka byla již pravoplatně rozhodnuta dřívějším výměrem zemské úřadovny. Zemská správa politická měla tudíž zamítnouti námítky z důvodu rei judicatae. Pokud naříkaným rozhodnutím byly tytéž námítky firmy zamítnuty s hlediska § 35, odst. 2. exek. řádu, jako nepřipustné, ježto nespočívají na skutečnostech nárok zrušujících nebo zastavujících, které nastaly teprve po vzniku exekučního titulu (t. j. poté, kdy výkaz nedoplatků zemské úřadovny byl opatřen zemskou správou politickou doložkou vykonatelnosti), potvrzuje se rozhodnutí z důvodů v něm uvedených.«

O stížnosti, podané do tohoto rozhodnutí, uvážil nejvyšší správní soud takto:

Žalovaný soud zamítl v pořadí instančním námítky stěžující si firmy, vznesené jednak s hlediska § 75, odst. 3. pens. zákona proti výkazu nedoplatků premií za dobu od 1. ledna 1919 do 31. května 1919 ve výši 16.239 Kč 10 h, vydanému zemskou úřadovnou I. Všeobecného pensijního ústavu v Praze dne 21. ledna 1924, jednak pak s hlediska § 35, odst. 2. ex. ř., proti vymáhanému nároku.

Námítky prvního druhu zamítl z důvodů rei judicatae, vycházející se stanoviska, že předmětem námitek nemohla býti již zásadní otázka povinnosti firmy zaplacení premie za spornou dobu, ježto otázka ta byla již pravoplatně rozhodnuta dřívějším výměrem zemské úřadovny, za který sluší pokládati jak přípis zemské úřadovny ze dne 27. září 1923, tak i ze dne 6. listopadu 1923, č. 4852/II.

Zamítnutí pak námitek podaných s hlediska § 35, odst. 2. ex. řádu odůvodnil tím, že námítka firmy nespočívají na skutečnostech nárok zrušujících nebo zastavujících, které nastaly po vzniku exekučního titulu, za který sluší pokládati dobu, kdy výkaz nedoplatků ze dne 21. ledna 1924 byl potvrzen zemskou správou politickou doložkou vykonatelnosti.

Stížnost napadá naříkané rozhodnutí v obou směrech jako nezákonné a spočívající na vadném řízení.

Pokud se týče výroku ve směru námitek, vznesených podle § 75, odst. 3. p. z., brojí stížnost proti právnímu názoru úřadu, že dopisy zemské úřadovny ze dne 27. září 1923 a ze dne 6. listopadu 1923 jsou v ý m ě r y formalisující přesně povinnosti firmy, zapraviti dlužné prémie pojistné za dobu od 1. ledna 1919 do 31. května 1919, které, nebyvše firmou vzaty v odpor, nabyly právní moci, čímž otázka povinnosti firmy v tomto směru byla pravoplatně rozhodnuta.

Stížnost vytýká, že citované dopisy nelze pokládati za autoritativní právní moci schopné akty, nýbrž jen za pouhá prohlášení strany.

Nejvyšší správní soud neshledal výtku tuto odůvodněnou. Pokud stížnost poukazuje již na zevní formu dopisů, z nichž dopis první ze dne 27. září 1923 žádá »zdvořile« o »laskavé« vyrovnání premií a druhý »sděluje« firmě určitý projev zemské úřadovny, nepostačuje okolnost tato sama o sobě, aby vylučovala možnost autoritativní úpravy právní moci schopné. Těžiště otázky, zda emanace vůle veřejné je právním aktem, schopným právní moci, spočívá v první řadě v obsahu dotčené emanace.

Zkoumá-li se povaha prvního dopisu ze dne 27. září 1923 po této stránce, totiž vzhledem k obsahu jeho, dlužno míti na zřeteli, že podle § 75 pens. zákona pokládají se za v ý m ě r y všechna opatření a vyrozumění Všeob. pensijního ústavu a jeho zemských úřadoven, která se stala v rámci pensijního zákona (odst. 1.) a že jsou naříkatelné námitkami takové výměry, které se dotýkají práv nebo povinností, upravených pensijním zákonem (odst. 3.). Za výměr takového obsahu pokládá nejvyšší správní soud dopis ze dne 23. září 1923.

Dopisem tímto řešil Všeobecný pensijní ústav spor, vzniklý mezi ním a stěžující si firmou v ten rozum, že jí sděluje — arcif formou zdvořilou — svoje stanovisko, motivované zvláštním odůvodněním: firma je povinna do 8 dnů zaplatiti prémie pojistné za přesně určitou dobu a v přesně určité výši v Kč, poněvadž placení v korunách rakouských u Pensijního ústavu průmyslu textilního ve Vídni nepokládá Všeobecný pensijní ústav v Praze za splnění povinnosti zákonné vůči němu. V tomto obsahu shora citovaného dopisu nelze spatřovati pouhou u p o m í n k u firmě, nýbrž formální motivovaný výrok ústavu, že firma je povinna vyhověti do určité lhůty určitým povinnostem, plynoucím z pojistného poměru k ústavu, k nimž náleží řádné a včasné placení pojistných premií (§§ 34 a násl. pens. zák.). Jest tu tedy výměr po rozumu 3. odstavce § 75 pensijního zákona, neboť týká se práv a povinností upravených pensijním zákonem, t. j. placení předepsaných premií v určité lhůtě. Je-li tomu tak, bylo lze výměr tento napadati námitkami v zákonné lhůtě, uvedené v citovaném právě předpisu. Pakli však firma proti tomuto výroku nepoužila opravného prostředku, zaručeného jí zákonem, nabyl výrok tento právní moci.

Stížnost namítá arcí, že výměr ten nemohl nabýti moci právní, poněvadž nebylo k němu připojeno poučení o opravných prostředcích. V tomto směru třeba poukázati k předpisu prvního odstavce § 75 a) pensijního zákona, jenž aplikuje ustanovení lhůtového zákona ze dne 12. května 1896, č. 101 ř. z., i na veškeré opravné řízení v oboru pensijního pojištění, pojímaje v t o i námitky proti výměrům nositelů pojištění. Právě tímto výslovným dodatkem chtěl zákon nepochybně dáti výraz myšlence, že, co platí podle lhůtového zákona o rozhodnutích a opatřeních politických úřadů, platí v oboru pensijního pojištění stejně i o výměrech nositelů pojištění. Platí tu tedy také ustanovení posledního odstavce § 3 citovaného zákona, podle kterého přísluší straně, jestliže rozhodnutí nebylo opatřeno poučením o opravných prostředcích, samostatný rekurs za účelem napravení této vady. Nedostatek poučení o opravných prostředcích je

tedy sice vadou, nebrání však tomu, aby výměr nabyl právní moci, nepoužila-li strana proti němu zvláštního samostatného opravného prostředku, vyhrazeného jí zákonem lhůtovým.

Z úvah těchto se podává, že nelze spatřovati nesprávným úsudek žalovaného úřadu, že nedostatek poučení o opravných prostředcích v daném případě není v cestě kvalifikaci dopisu ze dne 27. září 1923 jako výměru právní moci schopného, pokud se týče, že nedostatek ten nemůže zabrániti právní moci výměru, opominula-li strana vadu tuto vytýkati samostatným opravným prostředkem.

Nejvyšší správní soud shledal úsudek žalovaného úřadu shodným se spisy, že v daném případě byla otázka povinnosti firmy k placení dlužných pojistných premií za uvedenou dobu řešena již dřívějším výměrem zemské úřadovny, který v době podání námitek proti výkazu nedoplatků byl již v právní moci, a to v první řadě již výměrem ze dne 27. září 1923.

Ve směru námitek podaných s hlediska § 35, odst. 2. exekučního řádu brojí stížnost proti právnímu stanovisku žalovaného úřadu, že v daném případě sluší dobu vzniku exekučního titulu připnouti k okamžiku, kdy byl výkaz nedoplatků zemské úřadovny ze dne 21. ledna 1924 potvrzen zemskou správou politickou doložkou vykonatelnosti.

Tento úsudek úřadu napadá stížnost namítající, že vznik exekučního titulu dlužno klásti se zřetelem k §§ 34 a 35, odst. 6., p. z. v dobu zákonné splatnosti premií, tedy v daném případě v den 1. ledna, pokud se týče v první den příštích měsíců února až dubna 1919. Z toho pak usuzuje stížnost, že zaplacení náhradnímu ústavu ve Vídni a oběžník ze dne 19. února 1920 jsou skutečnostmi nárok zrušujícími a zastavujícími, které nastaly teprve po vzniku exekučního titulu.

S tímto názorem stížnosti nelze souhlasiti.

V daném případě byla povolena a vykonána soudní exekuce. Nutným podkladem vedení exekuce jest exekuční titul; jen podle exekučních titulů v §§ 1 a 2 exek. řádu uvedených jsou podle předpisu § 3 exek. řádu povolány civilní soudy exekuci povoliti. Takovými exekučními tituly jsou po rozumu exekučního řádu podle §§ 1 a 2 tohoto zákona spisy a listiny v těchto předpisech výslovně vyčíslené, zejména pak tam nenáležejí podle § 1, č. 13, výkazy nedoplatků o dávkách veřejných podle předpisů o tom platných vykonatelné.

Mluví-li § 35 exek. řádu o skutečnostech nárok zrušujících nebo zastavujících, které nastaly teprve po vzniku exekučního titulu, jenž je základem exekučního řízení, nemůže býti o tom pochybnosti, že výrazem exekuční titul míní jen ony spisy a listiny v § 1 a 2 exek. řádu taxativně vypočtené. Také 2. odstavec, druhá věta § 35 exek. řádu, obsahující předpis kompetenční, má na zřeteli námitky proti nároku, který opírá se o některý exekuční titul v § 1, č. 10. a 12. až 14. uvedený, jímž je v daném případě vykonatelný výkaz nedoplatků spadající pod ustanovení § 1, č. 13.

Z toho plyne jasně, že výrazem exekuční titul lze rozuměti jediné konkrétní listinný akt formalisující povinnost dlužníkovu stanovenou zákonem (právním řádem). Tento listinný akt jest zákonným podkladem a podmínkou pro vedení exekuce, nikoli zákon jako norma abstraktní. Předpisy §§ 34 a 35, odst. 6. p. z. normují zákonnou povinnost platiti premie a splatnost jejich, exekučním titulem pro vymáhání splatných premií na zaměstnavateli jako dlužníku není však zákon přímo, nýbrž konkrétní akt, zbudovaný na příslušné normě zákonné.

Není proto nezákonným, jestliže naříkané rozhodnutí vznik exekučního titulu po rozumu § 35 exek. řádu nepojilo s dobou zákonné splatnosti premií podle § 34 pensijního zákona, nýbrž s dobou, kdy byla pořízena konkrétní listina formalisující povinnost dlužníkovu

způsobem takovým, aby mohla činiti exekuční titul po rozumu § 1 exek. řádu.

Proti právnímu úsudku úřadu, že vznik exekučního titulu — když se vychází z názoru, že nemůže nastati již podle zákona samého — spadá v dobu, kdy výkaz nedoplatků byl potvrzen doložkou vykonatelnosti, stížnost námitek neformuluje, takže nemá nejvyšší správní soud podnětu, aby se zabýval otázkou, zda žalovaný úřad vznik exekučního titulu správně kladl právě do doby opatření výkazu nedoplatků doložkou vykonatelnosti.

Stížnost míní dále, že i kdyby se vycházelo z názoru, že je rozhodna doba potvrzení vykonatelnosti výkazu nedoplatků, bylo by per analogiam užití ustanovení poslední věty § 35. exek. řádu, odstavec 1., že totiž rozhodna je doba, až do které dlužník mohl příslušných skutečností účinně užiti v předcházejícím řízení. Ježto se stěžovatelka řízení při vydání výkazu nedoplatků a připojení doložkou vykonatelnosti nezúčastnila a účastníci také nemohla, jest prý skutečnosti ty pokládati za takové, které nastaly teprve po okamžiku, až do kterého stěžovatelka jich mohla účinně užiti v předcházejícím řízení správním. Stěžovatelka nemohla proto prý býti prekludována z přednesení těchto nových skutečností.

Ani tato výtky nebyla shledána důvodnou.

Stěžovatelka přehlíží, že ustanovení 2. věty prvního odstavce § 35 exek. řádu nemůže býti analogicky použito na daný případ, neboť ustanovení to má na zřeteli pouze takový titul exekuční, který záleží v soudním rozhodnutí. Ustanovení toto jest důsledkem platných předpisů civilního řádu, který nedovoluje v řízení opravném uplatňovati novoty, vztahuje se tedy jen na řízení soudní, a nikoli na řízení správní, které takovou zásadou není ovládáno. Tohoto zvláštního předpisu, platícího jen pro obor řízení soudního, nemůže proto cestou analogie býti používáno i na jiné tituly exekuční. Pod zorným úhlem námitek připuštěných proti nároku podle § 35. exek. ř. může proto býti směrodatným jen prvá věta prvního odstavce § 35 exek. řádu, podle níž lze žalobou opoziční uplatňovati při exekuci povolené na základě vykonatelného výkazu nedoplatku jen takové skutečnosti nárok zrušující nebo zastavující, které nastaly teprve po zřízení tohoto exekučního titulu bez ohledu na to, zda dlužník mohl příslušných skutečností užiti v řízení správním týkajícím se vydání výkazu nedoplatků, pokud se týče opatření jeho doložkou vykonatelnosti.

V daném případě není sporu o tom, že ony skutečnosti, které stěžovatelka namítá proti nároku pod zorným úhlem § 35, odst. 2. exek. řádu, vznikly dávno před vydáním, pokud se týče potvrzením titulu exekučního.

Potvrdil-li tedy žalovaný úřad rozhodnutí zemské správy politické o zamítnutí námitek stěžující si firmy s hlediska § 35, odst. 2. exek. řádu, nebyl ani výrok v tomto směru shledán nezákonným.

Ze všech těchto úvah dospěl nejvyšší správní soud k zamítnutí stížnosti jako bezdůvodné.

(Nález ze dne 4. listopadu 1929, č. 19523/29.)